

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1938 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om pension åt konstnären Helmer Osslund.

I två till bankoutskottets handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 15 av herr *Gabrielsson* jämte sex av kammarens övriga ledamöter och den andra inom andra kammaren under nr 189 av herr *Mäler* jämte nio av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att till konstnären Helmer Osslund utbetala en årlig pension av 5 000 kronor».

Till stöd för yrkandet har i motionerna anförts följande:

»I februari 1937 gjordes av enskilda konstvänner, konstnärer och museimän hos Kungl. Maj:t en underdånig framställning om statspension åt konstnären Helmer Osslund. Kungl. Maj:t ansåg sig vid detta tillfälle icke kunna tillmötesgå framställningen på annat sätt än genom att anvisa 3 000 kronor för inköp av osslundsmålningar till Nationalmuseum.

Då den åldrige och av sjukdom slagne konstnärens försörjning härmed endast för tillfället tillgodosågs synes det oss vara nödvändigt att förelägga riksdagen frågan om statspension åt Helmer Osslund.

Konstnärens livsverk, vilket i huvudsak ägnats den storslagna norrländska naturen, är enligt vår mening en nationell gärning av sådan betydenhet att en statspension vore väl motiverad.

Osslunds norrländska produktion kan näppeligen jämföras med någon annan konstnärlig gärning i vår tid och vårt land, den är banbrytarens och förnyarens. Han har blivit den store tolkaren av skogens, älvarnas och fjällens värld. I hans konst finns skygghet och stolthet, självmedvetande och klagan, där finns kraft och seg vilja men intet av sentimentalitet och turistmässig syn.

För att fullfölja sitt verk har målaren under stora delar av sitt liv måst underkasta sig de största försakelser och har under sitt skapande måst leva i isolerade bygder, varvid pekuniära synpunkter och social framgång fullkomligt förbisetts. Trots sitt internationella anseende har Osslund icke förmått skapa sig en tillnärmelsevis tryggad ställning.

Konstnärens långvariga, alltmer förvärrade sjukdom, vilken just träffat redskapen för hans måleri, händerna, har slutligen brutit ned hans sista möjligheter till försörjning, och vi anse det därför rimligt, att han av nationen under sina återstående levnadsdagar beredes en bekymmersfri tillvaro.»

Över förevarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från *statskontoret*, som anført följande:

Statskontoret får fästa uppmärksamheten vid att framställning tidigare gjorts hos Kungl. Maj:t om statspension åt Osslund. Genom beslut den 2 juli 1937 fann Kungl. Maj:t denna framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I samband därmed anvisade Kungl. Maj:t emellertid ett be-

lopp av 3 000 kronor för inköp till nationalmuseum av målningar, utförda av Osslund.

I anslutning till vad sålunda förekommit vill statskontoret som sin uppfattning uttala, att med hänsyn till konsekvenserna i olika riktningar största försiktighet bör från statsmakternas sida iakttagas vid beviljandet av s. k. honnörspensioner. Från denna utgångspunkt kan statskontoret — även med beaktande av den uppskattning, som från sakkunnigt håll särskilt på senare tid och ej minst i samband med den i dagarna avslutade retrospektiva utställningen av Osslunds konst kommit hans konstnärskap till del — icke tillstyrka en så extraordinär åtgärd som beredandet av statspension åt honom.

Därest statsmakterna skulle anse sig böra på något sätt inskrida i förevarande fall, synes det statskontoret böra tagas under övervägande, om icke någon medverkan av den art, som — enligt vad ovan nämnts — tidigare ifrågakommit, hellre borde tillgripas än den utväg, som i motionerna föreslås.

Såsom utskottet tidigare i liknande fall framhållit, bör uppenbarligen varsamhet iakttagas, när det gäller att åt personer, vilka icke haft statsanställning, bereda pension såsom uttryck av erkännande för en utom statens tjänst bedriven förtjänstfull verksamhet. Med hänsyn härtill har utskottet, utan att därmed vilja underskatta Osslunds, från många håll vitsordade stora betydelse för den svenska målarkonsten, funnit sig böra ställa sig avvisande till det föreliggande förslaget om beredande av statspension åt honom. Därest ett inskridande från statens sida i förevarande fall över huvud taget anses böra äga rum, synes den av statskontoret ifrågasatta utvägen — anvisande av statsmedel för inköp av konstverk, utförda av Osslund — enligt utskottets mening kunna anlitas.

Utskottet.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I: 15 och II: 189 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 3 maj 1938.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Ehrnberg, Berling*, Holmström, Bjurström, Nilsson i Mölndal, Sundvik och Bodin i Visby;

från andra kammaren: herrar Lovén, K. A. Westman, Svedman*, Andersson i Lindome, Eriksson i Sandby*, Sundström i Vikmanshyttan*, Dahlbäck* och Sundberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar Åkerberg och Holmström, vilka inom utskottet yrkat bifall till de i ämnet väckta motionerna.